

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter no-lice isti prostor K 2.— Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasiło Jugoslov. socijalno - demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Iz konstituante.

Beograd, 30. maja. Na današnji dopoldanski seji konstituante je prvi govoril zemljoradnik Popović, ki je kritiziral izvedbo agrarne reforme. Zahteval je tudi, naj se člena 42. in 43. vrne na ustavnemu odseku. Radikalec Čošić je rekel, da zemljoradniški načrt ustave ne odgovarja niti njihovim lastnim interesom in je obsojal politiko zemljoradnikov proti mestom, kajti mesta so vir kulture. Glasoval bo za ustavo. Komunist Todorović se je obširno pe-

čal z delavskim vprašanjem, zlasti z osemurnim delavnikom ter je zahteval kredite za pomoč delavcem in kritiziral delavske inspektorate, ki ničesar ne delajo in ki so v rokah uradnikov, ki nimajo interesa za to, da bi pomagali delavcem. Musliman Šemsudin Sarajnič je govoril o posameznih členih, katere je odobral in izjavil, da bo glasoval za ustavo. Seja se nadaljuje ob šestnajstih.

Zopet rekonstrukcija ministrstva.

Zagreb, 30. maja. »Riječ« doznava iz Beograda, da je poslal minister Janković ministrskemu predsedniku Pašiću pismo, v katerem izjavlja, da radi raznih nesoglasij, ki so na-

stala, ne more ostati dalje v kabinetu. Parlamentarni krogi mislijo, da je to končnoveljavna demisijska. Kot njegov naslednik se mnogo imenuje Andrej Stanič.

Vesničev naslednik.

Beograd, 30. maja. Govori se, da bo naslednik pokojnega dr. Vesnića postal dr. Lujo Vojnović ali Ma-

to Bošković, nekateri pa omenjajo dr. Ninčiča in Velizarja Jankovića.

Pred resnimi dogodki v srednji Evropi.

Beograd, 29. maja. Presburo poroča z Dunaja: Državni kancelar je izjavil v svojem eksponatu: Francija je zahtevala, da se ustavi vsaka akcija za združitev z Nemčijo ter smatra to kot pogoj za nadaljevanje pomožne akcije za Avstrijo. Sodi, da je sanacijska akcija Avstrije bolj finančne-za kakor pa političnega značaja. Avstrija se finančno ne more podpirati, pravi Francija, dokler bo zahtevala združitev z Nemčijo. Anglija sicer ni naravnost protestirala, vendar pa je sporočila, da bo Anglija tako dolgo v opoziciji, dokler se ne poskuša ustvariti združenje in da bo potem s Francijo skušala zadušiti vsak tak poizkus. Češkoslovaška, Rumunija in Poljska so ravnotako energično protestirale. Dr. Mayr je posebej naglasil govor ministrskega predsednika Nikole Pašića o popravku meje na Koroskem, ki je velika nevarnost za Avstrijo. Dalje je omenjal pisanje srbskega tiska, ki zahteva lužno Avstrijo do Semeringa ter primerja to zahtevo z dejstvom, da aspiracijami Italije, ki je došla do Brennerja. Kancelar je izrazil bojazn, da bi ta jugoslovenska zahteva mogla zbuditi aktivne namere tudi v drugih državah. Omenjal je poročilo iz Rima, po katerem se more računati s konkretno možnostjo, da se nekateri deli Avstrije zasedejo v slučaju pregande za priključitev k Nemčiji. Končno je dr. Mayr sporočil, da izjavljajo nemški službeni krogi, da nimajo ničesar skupnega z akcijo za priključitev, ki je ne odpravljajo.

Salzburg, 29. Ljudsko glasovanje radi priključitve k Nemčiji se je po dosedaj došlih poročilih vršilo po vsej deželi brez kakih posebnih prijetljajev. Oficijelna oblastva ljudskega glasovanja niso v nobenem oziru udeleževala. Glasovanje je imelo zato popolnoma zaseben zna-

čaj. Po vestih, ki so dospele do 23. ure o glasovanju na Salzburškem, je bilo v 119 občinah oddanih 86.527 glasov, in sicer 85.406 za in 749 proti, 372 glasov je bilo neveljavnih. Iz 39 občin še manjkajo podatki.

Salzburg, 30. Po dosedaj došlih poročilih je v 144 občinah izid glasovanja za priključitev k Nemčiji nastopen: Od 96.070 oseb je 94.859 (98,7 odstotkov) glasovalo za, 833 oseb (0,87 odstotka) glasovalo proti priključitvi. 378 oseb ni glasovalo. Udeležba pri glasovanju je bila približno 83 odstotkov.

Gradec, 30. maja. Konferenca načelnikov klubov štajerskega deželnega zbora, ki se je vršila dopoldne in popoldne in na kateri so voditelji strank skoro vsi govorili, ni mogla obravnavati vprašanja glede glasovanja za priključitev k Nemčiji, ker se nekateri klubi še niso danes končnoveljavno odločili. Deželni zbor bo jutri ob enajstih zopet skličan, da sklepa o ljudskem glasovanju.

Antanta igra nevarno igro. ki utesne zanetiti v vsej Evropi nov vojni metež, kaos, ki bo imel težke posledice za gospodarsko uničeno Evropo in tudi za ošabne diktatorje mirovnih pogodb.

Antanta je med vojno zagnala v svet nekaj fraz o svobodi in samoodločbi narodov. Mirovne pogodbe pa nam dokazujejo, kar občutimo tudi Slovenci, da so tiste lepe idealne fraze imele le namen varati svet in

pomagati kapitalističnemu imperijalizmu do večje zmage.

Če se sedaj hočejo avstrijski Nemci združiti z Nemčijo, zakaj bi se ne smeli? Isto velja seveda tudi za vse druge narode, ki imajo enako narodno ali gospodarsko potrebo. Iz vsega ravnanja antante se razvidi, da se boji nemškega naroda ter hoče, da se ne razvija svobodno, ker bi sicer prehitro postal jak ter bi ogrožal antantno gospodarstvo.

Dogodki v Gornji Šleziji.

Opole, 28. Položaj z malimi izjemami po vsej Gornji Šleziji neizpremenjen. Iz Nemčije v Gliwice odpotni vlak z živili, ki sta ga spremljala angleški in italijanski častnik s šestimi vojaki, so v Labutu vstavili ustaši ter zaplenili dva vagona z živili. Službeni prostori železniškega ravnateljstva v Katowicah so bili v noči od 23. na 24. tm. obstreljavali z minami. Oboroženi ustaši so 25. tm. Oplenili na kolodvoru v Katowicah 30 osebnih in tovornih vagonov. Poročila o grozodeistvih, ki so jih vršili Nemci nad poljskimi ujetniki v Nizi so brez podlage.

London, 29. maja. Po vesti Reuterjevega urada sta angleški in italijanski član medzavezniške glasovalne komisije za Gornjo Šlezijo sedaj predložila veleposlaniški konferenci tudi predlog, naj se Gornja Šlezija razdeli v tri pase, ki naj jih zasedejo Poljaki, Nemci in zavezniki. — Ta razdelitev je začasna. V 14 dneh se vrši seja vrhovnega sveta, ki bo dalje sklepala.

Pred stavko državnih uradnikov v Italiji.

Rim, 29. maja. Državni nameščenci grozijo s splošno stavko, ker jim vlada ni izpolnila danih obljub. Odločili se bodo jutri zvečer.

Amerika razorožuje.

Washington, 29. Po senatorju Borahu stavljeni predlog za razorožitev na morju je bil od senata sprejet soglasno. Upajo, da bo sprejet tudi v zbornici. Pooblastili in naprosili bodo predsednika, naj pozove vlade Anglije, Francije in Japonske, da pošljejo svoje zastopnike h konferenci.

Antantini diplomati — komedijanti?

LDU. Pariz, 29. maja. »Vie Socialiste« objavlja popolno besedilo tajne note, ki jo je Čičerin dne 6. februarja 1921 poslal na sovjetske za-

stopnike v inozemstvu. Čičerin priporoča v njej politiko, ki bi mogla zanetiti splošno vojno po vsem svetu. V notih veli: Začeti moramo s tem, da se poslužimo narodnostnih sporov za naše svrhe. Nasprotujoči si interesi Madžarske in njenih sosednjih držav morajo dovesti do oboroženega spopada, v katerega bi bila brezdomno zapletena tudi Italija in ki bi povzročil splošen evropski konflikt. Aktivna delavnost naših zastopstev mora stremeti za tem, da poveča in ojači že obstoječe narodnostne spore. V taki vojni bi se naš položaj brezdomno izboljšal. Intenzivno in spretno delo mora pospešiti izid. Sedaj potrebujemo še časa, da pripravimo vse primer-

Fašistovska nasilja se po vsej Italiji nadaljujejo.

Pričakovalo se je z gotovostjo, da bo po končanih volitvah ponehal fašistovski teror in da se povrnemo zopet k starim civilnim bojem. In zmotili smo se. Teror se nadaljuje, še v grozovitejši obliki. Kolone oboroženih fašistov letajo iz vasi do vasi in uganjajo teror med ljudstvom. Zlasti se sedaj radi maščujejo v krajih, kjer so zase pričakovali volilni uspeh pa so bili poraženi. Grozodejstva, ki jih izvršujejo, so neverjetna. Ne prizanešajo ne židom, ne otrokom, ne starčkom, ne bolnikom. V vasi Asola je tolpa fašistov udrla ponoči v stanovanje s. Morgia ter je s samokresi ustrelila njega, težko ranili njegovo sestro in brata ter njegovo mlado hčerko — potem so odšli. V provinci Ferrara so šli iskati nekega sodruga z namenom, da ga ubijejo. Obkolili so njegovo hišo, kričali so kot nori in v tem se prikaže ob oknu stara mati našega sodruga, ter jim pove, da sina ni doma — v tem fašisti pričnejo streljati in so ubogo starko ob oknu ubili.

Taki in podobni slučaji se dogajajo dan na dan, da ne govorimo o drugih manjših deliktih kakor pretepanje, izpostavljanje, in zajetja naših sodrugov.

Napram vsem tem zločinom je vlada popolnoma pasivna. Izdaja mirovne ukaze in odredbe — ali samo radi lepšega. Vladni organi, karabinieri in drugi pri teh zločinah fašistom še pomagajo.

Kako se ravna z aretiranimi, je nepopisno. S pretepanjem in mučenjem se jih sili, da morajo priznati in podpisati obtožbe, ki jih niso zakrivil.

Pred tednom dni so v Trstu aretirali okoli štirideset mladih komunistov ter so jih obtožili, da so se pripravljali za upor. Dobili so nekaj bomb in drugega orožja skritega v raznih krajih mesta. Fantje so izja-

no, toda v šestih mesecih bomo pripravljeni in potem ne bomo smeli izgubiti nobenega časa.

Zdi se nam, da je ta vest jako dvomljivega izvora. Ako je Čičerin res poslal tako noto, potem moramo le reči, da Čičerin ne pozna zgodovine narodnostnih bojev. Faza narodnostnih bojev je za nami. Pred nami so pa gospodarski boji, ki utesnejo pač dovesti do nasprotij med velikimi narodi zaradi gospodarskih interesov, kar se pa ne bo zgodilo v šestih mesecih. V teh kritičnih socialno perečih časih govoriti o umetnem razburkanju narodnostnih strasti je naivno. Utemeljeni so socialni boji, a Čičerin to prezre.

vili, da je vse to bilo le v obrambo proti fašistom — in ne za druge namene. Kako se pa v zaporu s temi nesrečnejši postopa naj vam zado- stuja to, kar je bilo te dni objavljeno v nekaterih listih, in sicer:

»Zaprtega Scabarja so slekli do nagega in pretepli do krvi. Izbili so mu zobove. Izvršili so nad njim takozvani »ples sv. Antona«, ki obstoja v tem, da bijejo človeka toliko časa po prsni, dokler ne začne bljuvati kri.

Zaprti Vidali je bil tepen do krvi. Zadrgnili so ga okoli vratu in ga toliko časa stiskali, da je postal plav, in padel v nezavest.

Vjetnika Canzianija so slekli do nagega in ga pretepli z bikovko do krvi. Da bi mu izsilili priznanje, so mu zvezali spolne ude z vrstico in vlekli toliko časa, da se je onesvestil.

Zaprtemu Hrovatinu niso dali dva dni nič jesti. Postavili so ga pod mrzlo škropilo, kjer je moral stati dve uri. Pustili so ga nato nagega. Prsilili so ga, da je moral hoditi po kolnih čez pod, ki so ga bili posuli s soljo, in ga med tem pretepli z bikovko po bedrih.

Vjetnike Gravino, Apollonija, Kokorasca in Tomaskovića so slekli do nagega in jih pretepli.

Ti čini so se dogodili in se še dogajajo v tržaških zaporih.

Take slučaje smo doživeli tudi v Istriji napram našim sodrugom, ki so se udeleževali volilnega boja.

Vse to se godi v civilni državi. Do kdaj bomo še trpeli v tej situaciji je težko prerokovati — ali dolgo to ne bo trajalo, ker vsaka sila ima svoje meje. Delavstvo ne obupava, ker je prepričano, da bo prišel dan pravice, dan njegove zmage. V tem prepričanju trpi in prenaša vse te grozote — ker vsak odpor v tem momentu bi samo podaljšal njegove muke.

pak predvsem vsled skupne kulture, ki izjednačuje nekdanje zmagovalce in premagance vedno bolj in vsled drugih sil, ki predpisujejo ta razvoj.

Predvsem se da v zgodovini opaziti kako vladodržnost vladujočih razred sama razkaja. Iz množice enakih se posamezniki dvigajo, drugi pa se potiskajo nizdol, včas prav na stopnjo zaslužnjene razreda. Jasno je, da mora vplivati to tako, kakor da bi se izjednačevala toplota vroče in mrzle vode in da se morajo vsled tega zaslužnjeni sloji dvigati.

Na strogo političnem polju se je končal ta stoletni proces tako, da je stala na koncu peščica vladarjev, ogromnim množicam podložnikov, nasproti. Se so ti vladarji nekaki — privatni lastniki svojih podložnikov. A oni se pri tem ne morejo opirati na kak vladajoč razred, ampak stoje sami silni številni in moralni premoči nasproti, koji morajo koncemu podleči. Njih razlastitev zmaguje, aparat njihove oblasti se začneja

Filip. Uratnik: Studije o socijalizmu in politiki.

(Dolge.)

Tisti, ki trde, da je socijalizem zato protinarodna sila, so v veliki zmoti. Najbolj iskrena je tista ljubezen do domovine, ki se oklepa svojega, a zato ne hlepi po tujem. Razven tega pa velja za življenje narodov, dvakrat ona znana resnica, da bo vsak z mečem pokončan, kdor bo prijel za meč — v svrhu, da bo delal z njim krivico.

Socijalizem je proti izkoriščanju in napadu. Samooobramba proti napadu pa se mora smatrati, seve kakor pri posamezniku, tako tudi pri celih narodih tudi s stališča socijalizma za dovoljeno. Vendar pa je treba upoštevati, da je napad od obrambe tako težko ločiti, kakor je težko najti sodniku pravorek. Zato imamo tam branitelje in zagovornike. Tako naj bi ostajali tudi predstavniki socijalizma do skrajnosti na mestu, braneč idejo socijalizma, idejo mednarodne

pravičnosti, prepuščajoč ljudstvu razsodbo!

Tako postane socijalizem trden pol, h kojemu se bodo sovražstva trudni narodi vedno in vedno povračali.

Naivni, utopični in znanstveni socijalizem.

Vse, kar ustvarjamo v politiki, mora sloneti na tem, kar je vsvarila zgodovina in na silah, kakor so bile na delu že v zgodovini.

Socijalisti, ki bi zidali socialistično družbo na ljudi, ki nimajo tipično človeških lastnosti, kakor so sovražstvo, ljubezen in samoljublje, bi bili naivni, v čudeže verujoči otroci, kojim je socijalistična družba deus ex machina (prikljan bog), ki jim rešuje vsa težka politična vprašanja. Ni dvoma, da je med socijalisti mnogo takih naivnih otrok, zlasti v času po vojni. Vendar se razlikuje celo takozvani utopični socijalizem od tega naivnega socijalizma.

Takozvani utopično-socialistični pisatelji zamišljajo res čudežno idealne svetove. Zavedajo pa se pri tem po večini, da takih svetov nikdar ne bo. Oni hočejo podati le sliko sveta, kakoršna bi bila, ako bi na svetu ne bilo protisocialističnih sil. Tak ideal ni resnica, a tudi gola fantazija ni. On je ena stran resnice.

Nekaj bistveno drugega in še bolj realnega pa je znanstveni ali historični socijalizem. On napoveduje socijalistično družbo, ki naj v resnici pride. Ta socijalistična družba ni zamišljena kot nekaj tako popolnega, kakor so vzori utopičnih socijalistov, ampak samo kot stanje, v kojem bodo zadobile socialistične ideje nad svojimi protisilami družabno premoč. Znanstveni socijalisti menijo, da se da sklepati iz zgodovine, pa tudi iz zakonov modernega kapitalističnega gospodarstva, da gre razvoj v tej smeri in da bo do tega prišlo.

Kdor proučuje zgodovino, bo v resnici brezdomno našel, da valuje vse družabno življenje iz ene skraj-

nosti v drugo in sicer pred vsem v smeri od neupoštevanja človeške osebnosti, v njeno večje vpoštevanje. Ali ne morda tudi nazaj? Ne bomo prorokovali, ali ne pride morda enkrat tudi čas, ko se nihalo preokrene in ko pojde ta val nazaj. Zadoštuje nam, ako moremo pokazati, da gre za enkrat ta val v zgoraj označeni smeri.

Stara rimska zgodovina je poznala ostro družabno ločitev v gospodujoči in zaslužnjeni razred.

Ko je vojaška sila rimskega imperija razpadla, so prihrumele iz planjav srednje in vzhodne Evrope oborožene bande, — germanski in slovanski narodi, — in ti narodi so stopili na mesto gospodujočega razreda in vojaške sile v staro rimskem svetu. Stari sužnji, pomnoženi z novimi premaganci pa so ostali v takih družabnih razmerah, kakor prej. Tisočletna zgodovina krščansko-evropskih narodov pa zatirane sloje polagoma dviga. To se ne godi samo vsled revolucij, ki so redke in ki ne končavajo vedno z uspehi, am-

Pojdimo z razvojem in ne proti njemu!

Iz ciklusa govorov sodruga Et. Kristana v ustavnem odboru v Beogradu.*

Na 11. seji ustavnega odbora je sodr. Etbin Kristan govoril:

Gospodje! Socijalistični klub je predložil svoj načrt ustave in treba je, da ob tej priliki povem nekaj besedi: Razume se, da bi se o tem moglo mnogo govoriti; toliko govoriti, da za to nimamo sedaj časa. Ker bo še prilika, da izpregovorim še pri specialni debati posameznih točkah vladnega ustavnega načrta, bom sedaj kolikor mogoče kratek.

Predvsem moram izjaviti to-le: Predlagamo svoj ustavni načrt vsled tega, ker smatramo vladni načrt nesposobnim, da bi mogel biti dobra baza specialni debati. Če nismo temu odboru predlagali socialističnega ustavnega načrta, kakršnega bi bili izdelali in predlagali, če bi bila situacija v tej zbornici drugačna, če bi imeli tu večino in ne bi bila proti nam večina z buržoazko ideologijo, večina, od katere se nikakor ne more pričakovati, da bo rušila tisti družabni red, katerega sama zastopa. Zadovaljili smo se s tem, da predlagamo načrt ustave, ki bi mogel biti sprejet tudi v sedanjih razmerah od vseh skupin, ki hočejo v resnici delati za socialni napredek. Čuli smo tu tudi iz desničarskih klopi besede, ki so zveneje prijazno socialnim zahtevam in delavskemu razredu. Jaz seveda moram priznati, da sem o teh stvareh precej skeptika, ker teoretična ljubezen napram delavskemu razredu in socialnemu napredku zelo gineva in se hitro izgubi, ako ji je treba prenesti v prakso. S tem se nečem reči, da ni v centru, na desnici in tudi izven mnogo dobrih ljudi, ljudi zlatega srca, ljudi, ki bi bili pripravljeni, da dajo tudi zadnjo srajco za siromaka, samo da s tem še ni ničesar pomagano, ker se socialno vprašanje ne rešuje z usmiljenjem. Najboljše srce ne more rešiti onega, kar tvori jedro socialnega vprašanja. Toda ako se v resnici nahajajo tu skupine, ki hočejo pomagati državi na poti v boljšo bodočnost, bo ta načrt, ki ga mi predlagamo, dal mnogo prilike za to.

Gospodje! Dobro vemo, da imamo tu, oziroma v tej državi večino, ki ni pristopna socialističnemu mišljenju. In mi ne verujemo, da se more kakršnakoli socialna reforma delati usiliti in izvesti s silo. (Medklic: More se.) Ne vem, če je to dober znak, in ne vem, da-li bi se spoznameli z ministrom za konstituantno, ako bi imeli priliko, da gremo globoko v detaile tega vprašanja, ker navsezadnje današnja Rusija ni edina, ki je poizkušala, da več ali manj s silo izvede neke ideje in ideale. Take metode poznamo

* Odločili smo se, da priobčimo več odlomkov iz govora s. Etbina Kristana v ustavotvornem odboru v obliki člankov. Odločili smo se za to vsled tega, ker bodo ti članki našim sodrugom in čitateljem ne le politično socialistično - vzgojno očevali, marveč ker so za našo stranko tudi zgodovinsko važni. Sicer pa bodo ti članki v svojih debatih delih nudili verno sliko o tem, kakšne ideologije, da je sedanja jugoslovanska buržoazija, ki se zopustavlja naprednim določbam, kojih uvedbo zahteva socialistični klub v konstituantu. Op. uredništva.

upravljati v splošno korist, on preha v družabno last.

Znanstveni socializem ugotavlja, da s tem dvigavanjem zatiranih slojev še ni končano. Po njegovi teoriji je čuti v gospodarski strukturi, zlasti v instituciji privatne lastnine še vedno posledice zgodovinske razredne delitve. Zajedno pa se da opaziti, da so tudi v gospodarskih bojih, prav enake sile na delu, kakor na političnem polju. V modernem kapitalističnem gospodarstvu se vrši silno osredotočanje lastninskih pravic. Iz množice kapitalistov se dvigajo polagoma večji in večji kapitalisti, ki potiskajo ob enem sebi enakovredne navzdol. Tudi to mora vesti koncem koncev po njihovem mnenju od tega, da bo stalo malo številu ekonomskih vladarjev, ogromni številni in moralnični premotiči nasproti. Prišlo bo do njih razlastitve. Gospodarsko organizmi, ki so jih ustvarili kapitalisti pa preidejo, taki kakor so in kakor so jih kapitalisti ustvarili, v last splošnosti in se pričnejo upravljati v interesu družbe.

že od davno prej, in tudi buržoazne družbe. Ta se je posluževala bajonetov in kanonov, ječ in vešal, vragov in satanov. Tu je bila »agencija provocateurs«. In nobena radikalna organizacija se ni mogla obraniti, da ne bi bil prišel policijski konfident itd. in ako kaka revolucionarna organizacija ni hotela biti sama dovolj radikalna, so konfidenti sami ustvarjali ta radikalizem, ki je bil vladni potreben, da je našla povodov za svoje postopanje. Ali ne ozirale se na vse to, ne verujem, ker nisem utopist, da se more ustvariti socialna zgradba v oblakih, pa bodisi, da bi bila tudi najiskrenejša, najlepša in najidealnejša, in da bi se potem mogla kratkoma prenesti enotna na tuje deželo. (Čuje se: V to nihče ne veruje, pač pa bi morala biti prikladna našim razmeram.) Izvolite se, gospoda, pričkat med seboj; to mene ne tangira. Jaz govorim o stališču, na katerem stoji moj klub. Mi socialisti nismo utopisti. (Komunist S. Marković: Mi komunisti tem manje. Mi verujemo, da se vse v socialnem življenju in tem tudi v političnem dogaja po stalnih vzrokih.) (Čuje se: Tako je!) In zato, gospoda, tudi verujem, da ta kapitalistični družabni red, ki ga vi vzdržujete, preneha prav tako kakor je bila še vsaka socialna forma možna le gotov čas; tudi kapitalizem sam ne more verovati, da je večni, pa četudi stoji za njim mnogo brahijalne in drugih sil, ki ga še vzdržujejo, in četudi je mnogo ljudi, ki verujejo v to, da se je svet ne vem od katerega začetka, od primarnega dne, pa do danes moral razvijati, misliti pa vseeno, da je razvoj uprav danes prišel do vrhunca, od koder dalje ni nikarkršnih bistvenih izprememb. Mnogo jih je, ki tako mislijo, kajti če ne bi bilo te globoke vere v samem kapitalističnem svetu, ne bi bil možen tolikšen odpor proti vsemu, kar kolikaj diši po kakim temeljitejši socialni izpremembi. Če ne bi bilo te vere, ne bi mogel kapitalizem nastopati tako, kakor da je v resnici uverjen, da za njim ni ničesar več. No, mi vemo, da ta kapitalizem nastaja, da v velikem obsegu tudi obstaja, ter da ni bil možen noben drug družabni red, kakor kapitalistični: mora dovršiti svojo funkcijo. To rad priznam. Vsekakor je bil nastajajoči kapitalistični sistem v velikih stvareh boljši od tistega, za katerim je nastal, — in tisti, ki to razume, se ne more postaviti na stran tistih, ki hočejo reševati pereča vprašanja na ta način, da nas iz sedanjosti vlečejo v preteklost. Mogoče bi s prstom pokazali na nekatere, ki hočejo na ta način reševati socialna vprašanja. (Medklic: Pa jih pokažite!) (Kaže na desno in levo).

Poglejte, kolikokrat smo slišali, kako je cerkev reševala socialna vprašanja. Dajte cerkvi to vprašanje in ona ga bo zopet rešila. Ta krščanski socializem je bil večinoma vedno tak: reševal je soc. vprašanje po nekoliko dobrih ljudeh, ki so prišli, toda kakor sem prej rekel, nemogoče je, reševati svet z usmiljenjem, z dajanjem miloščin itd. (Konec prih.)

Vpošljite zastalo naročnino za »NAPREJ«, da se Vam njega pošiljanje ne ustavi.

Socijalistična družba, kakor jo predvideva znanstveni socializem ima torej svoje mesto v kulturnem razvoju krščansko-evropske kulture.

Znanstveni socialisti zro na utopični socializem nekako prezirljivo in naglašajo, da socializem ne prihaja radi naukov utopistov, ampak veliko bolj radi delovanja sil, ki ga ustvarjajo, ne da bi ga hotele.

Mi smo mnenja, da so tudi sile, na koje zida utopični socializem njegov soustvaritelj. Njegove miselnosti tvorbo so, kakor vsak svet idealov, nedosegljive, iracionalne vrednote. Vkljub temu pa kažemo pot navzgor, k boljšemu, vstvarjajo s tem vsaj del idealov tudi dejansko.

Vsled tega smatramo utopične socialiste in vse tiste, ki bi se jih dalo smatrati za njih naslednike, prav tako za soprograditelje moderne socializma, kakor teoretika znanstvenega socializma.

Naivni socializem pa socializmu več škoduje kakor koristi.

Odpušteni železničarji.

Socialistični klub (narodni poslanci ss. Kopač, Golob in tov.) v konstituantu je podal na ministra saobračaja naslednjo interpelacijo:

Po glavni stavki železničarjev v aprilu 1920 je bilo odpušteno moštvo železniških uslužbencev, med katerimi so večinoma stari, izkušeni uslužbenci z mnogoletnim vplačevanjem za penzijo.

Dasi je bila stavka splošna v cel državi, so se izvršila odpuščenja po raznih pokrajinah različno: tako je največ odpuščenih v Hrvaški in Slavoniji, Bosni in Vojvodini, manj v Sloveniji, v Srbiji pa niso bili odpušteni. Eden in isti delikt so presojale razne oblasti različno, kar je absurdno, ker: ali je krivda splošna ali je sploh ni.

Na razne intervencije je odredil minister saobračaja, g. Joca Jovanović, da se vprašanje odpuščenih podredi reviziji in preišči, jeli so odpušteni resnično krivi, kateri in koliko. En njegov delegat je ob sodelovanju poslanca Saveza železničarjev prepotoval Hrvaško in Slavonijo ter Slovenijo. Toda, dasi je naročilo velelo: da se podredi vprašanje vseh odpuščenih reviziji, torej tudi onih v Bosni in Vojvodini — vendar delegat ministrov, ko je postal gospod Janković minister saobračaja, ni odšel v te kraje, niti niso tam izvedene poizvedbe o krivdi odpuščenih.

Pojasnilo za to je dano v neki okrožnici na oblastva železniške direkcije po naredbi g. Jankovića kot prometnega ministra s katero se zavrača anketni odbor za izsleditev resničnih krivcev, a vsi odpušteni

in tudi popolnoma nedolžni se proglašajo za krivce.

Ker smatramo tako rešenje s strani g. prometnega ministra kot ponesrečeno za odkritje prikritih resnic o pravih vzrokih stavke in nje resničnih krivcev, o čemur ima javnost pravico, da izve, ker je stavka povzročila velikansko škodo v vsakem pogledu, vprašamo g. ministra:

1. Koliko železničarjev je bilo celotno odpuščenih in koliko med njimi po drž. obl.?

2. Pri koliko odpuščenih železničarjev so bile krivice preiskane in v katerih mestih in deželah?

3. Kaj je preiskava tu dognala?

4. Zakaj je bila nadaljna preiskava ukinjena?

5. Ali so vse oblastne železniške direkcije Vašo novo naredbo za ponovno vložitev prošnje odpuščenih za časa razglasile? Če niso, katere niso in zakaj?

Da bi se v bodoče preprečile tako velike katastrofe kakor je bila železničarska stavka, predlagamo:

1. da komisija za preiskovanje krivde odpuščenih nadaljuje delo, kakor ga je započela;

2. radi temeljite preiskave vzrokov železničarske stavke naj se odredi parlamentarna anketa, v katero bosta pozvani tudi Delavska zbornica in Savez železničarjev.

Prosim o tej stvari čim prejšnji ustmeni odgovor v seji ustavotvorne skupščine.

Odgovor na to interpelacijo nas zanima, in mu obračamo največjo pažnjo.

Narodni blagor — odvetniki in izkoriščevalci.

»Vse za narodov blago« — take vzkliče čujemo ob vsaki priliki. Seveda je to bojni klic one vrste ljudi, ki se ponašajo s svojo inteligenco in pri katerih se prične človek še le pri visokozvanečih naslovih in predikatih, in ko čujemo te vzkliče, nam zaigra srce veselja, ker vidimo, da naše ljudstvo ni zapuščeno, ko ima toliko narodnih delavcev, katerih prva skrb je — narodov blago.

Toda kako je mogoče, da naše ljudstvo živi v bedi, kako je mogoče, da tlačani kapitalu, kako je mogoče, da je ravno pri nas toliko pljavk, ki izsesavajo delavne moči?

Omenili smo že, da je bojni klic, »Vse za narodov blago«, klic ljudi, pri katerih se prične človek še le takrat, ko je obdan z raznimi častnimi naslovi, najmanj pa mora biti obdaren s predikatom. Narod se prične torej še le pri tej kategoriji, vse drugo je »masa«, ki naj živi kot »narod« hoče, ali ni torej ta klic na mestu? Mnogo se danes vpije in kriči in velik del tega pa ostane pri vpiju in kričanju. A ta klic pa se tudi praktično izjavi in v jako velikih potezah.

Med temi so odvetniki in notarji, z drugimi besedami, zagovorniki pravice, ki bi kot taki morali biti v prvi vrsti sami pravični. Njih delo je pred vojno obstajalo večinoma v zagovarjanju zločincev in zastopanju pri civilnih pravih. Tekom vojne, oziroma po končani vojni se je njih delo izpremenilo, postali so zagovorniki veržnikov, špekulantov, vojnih oduhov itd. Delali so torej z ljudmi, ki so si v kratki dobi nakopali tisočake. Seveda so tudi ekspanziji za taka zastopanja precej vsoki. Samo ena taka stranka plača g. odvetniku več kot izda on mesečno za celo pisarno. Tudi stalna tarifa g. odvetnikov ni preveč nizka. Naj navedemo le nekatere postavke: Navadno pismo par vrstic se računa K 20. Če je kolikaj daljše, seveda mnogo več. Za 1. rok za večji znesek K 1000, zamudi se pa k večjemu 5 minut. Najmanjši pogovor s stranko K 50. Če traja isti del časa, K 100, K 200 itd. Intervencije v stanovanjskih zadevah od K 100 do K 500. Če stanovanjska zadeva ugodno izpade, pa se ekspanzor zaokroži na kak tisočak. Iz teh par postavk se jasno razvidi,

da dohodki teh srečnih in pravičnih ljudi so precej veliki. Og. notarji ne zaostajajo v pogledu tarife za g. odvetniki prav nič. Njih ekspanziji so istotako zelo lepi. Za izbrisne izjave itd. računajo po K 1000 in mnog več, kar vse se lahko napravi tekoni pol ure. Zato so pa tudi g. odvetniki in notarji napram svojem uradništvu zelo pravični in ga tako »sijajno« plačajo, da isto dobi mesečno skupaj toliko plače kot zasluži g. šef dnevnio. Strojeviske in steno-grafije s prakso imajo mesečno celih K 400 do K 1000; moči z daljšo prakso pa od K 800 do K 1500. Ali ni to ironija. Odbetniki in notarji odražajo ljudstvo in lepo živijo, svoje uradništvo pa plačujejo kot bi dajali miloščino. Ti gospodje, ki se največ ponašajo s svojim delom za narod in ki govore vedno, da delajo v blagor ljudstva, ne vpoštevajo socialnih razmer, ampak izkoriščajo delavne moči tako kot nobeden drug. V najhujših časih kma odvetniško in notarsko uradništvo malo večjo plačo kot ob časih pred vojno.

Radovedni smo, kako bi živel g. odvetnik ali notar z zaslužkom mesečnih K 1200? Oni draginje, pomanjkanja ne poznajo, oni ne poznajo socialnega čuta — vse jim je — lastni žep. Vzemimo uradnico z K 800 mesečne plače. Kako naj ona živi, ali ni priljubena vsled te brezobzirnosti naših rodo-ljubov iskati si nepoštenega zaslužka? Kdo je kriv, da propada moral? Ne ljudstvo, gospoda, temveč Vaš egoizem. Vaše preziranje delavnih slojev sili k temu Vaše žrtve, katerih ste Vi krivi.

Odbetniško in notarsko uradništvo je kot delaven sloj trpelo Vaše izkoriščanje, toda tudi tu je prekipelo. Predložilo je vsled tega vsem odbetnikom in notarjem spomenice, kjer je zahtevalo jako obzirne in minimalne plače. Gospodje odvetniki in notarji naj to spomenico ne smatrajo za politično zvišanje dosedanjih skandaloznih plač, temveč kot gibanje odvetniškega in notarskega uradništva.

Ne dvomimo, da bo spomenica odvetniškega in notarskega uradništva dala g. odvetnikom in notarjem najlepšo priložnost, da bodo pokazali vsaj enkrat čut do pravice, katero zagovarjajo, in plačali svoje uradništvo tako, da bo moglo pošteno in razmeram primerno živeti.

Politične vesti.

+ Rekonstrukcija Pašičevega kabineta. »B. Dnevnik« piše: Sela radikalnega kluba na kateri je bila razprava o ostavki ministra za promet dr. Velizarja Jankovića, je bila zelo burna. Dr. Jankoviću so bile očitane neke nekonkretnosti, ki so izzvale burno diskusijo med posameznimi radikal-skimi poslanci. Okoli 80 poslancev je izjavilo nezaupnico dr. Jankoviću, ki je nato izjavil, da vstraja na svoji prvi ostavki in ga od tega prav nič ne odvrne. V parlamentarnih krogih se trdi, da bo v prihodnjih dneh prišlo do rekonstrukcije Pašičevega kabineta. — Nekaj gospodov ima pač že dovolj aktivnega ministrovanja in gredo raje uživati uspehe svojega ministrovanja.

+ Zakaj je dr. Velizar Janković, prometni minister, demisijski. Svojo demisijo je hotel motivirati v javnosti s tem, češ da se na Hrvaškem ni izvršila naredba o dvopismenih napisih na železnici. Toda pravi povod je težja nekonkretnost. Zemljoradnik Rista Djokić je podal interpelacijo o zlorabi železniškega voznega materiala in je dokazal, da je dr. Velizar Janković za zadnje službeno potovanje v Dalmacijo vzel cel dverni vlak in potoval z rodbino, sprejemstvom in služničadjo. To potovan-

je je veljalo državno blagajno 50.000 dinarjev. Vlak je obstojal iz pet salonskih in dveh dvornih vagonov. Po naročilu pomočnika žel. ministra inž. Jelčića so morali na vseh kolodvorih izobesiti zastave in v Sarajevu so se vršile tem potnikom na čast ceremonije, ki so v navadi na čast vladarski hiši. Tako izgleda patriotizem in demokracizem naših vladodržev na delu. Prepričani smo, da Janković ni pozabil ob svoji demisiji preskrbeti si dosmrtno brezplačno karto prvega razreda. Zato je tudi on tako »prepojen«, ker misli, da mora država služiti njemu in njegovi karjeri. Toda na žalost on ni sam. Je samo tip te lepe naše »državotvorne« bankokracije.

+ Nesporazumiljenja v radikalni stranki. V najnovejšem času se je v radikalni stranki pojavilo nesporazumljenje, ki more imeti precejšnje resne posledice. Nesporazumljenja obstoje med starimi in mladimi. Zadnji so posebno ostri nasprotniki sedanega železniškega ministra Velizarja Jankovića, ki je glava vseh radikalnih protežirancev. Drugi del radikalcev je nezadovoljen s sedanjo koalicijo z demokracijo iz strankarskega egoizma. Je pa še tretja skupina v radikalni stranki in to so bosanski radikali, ki se za vladno agrarno politiko napram bosanskim muslimanskim fevdalcem ne strinjajo.

+ Jugoslavija zahteva Dravo za mejo na Koroškem. Presburo poroča z Dunaja: »Politische Korrespondenz« poroča, da je predsednik jugoslovanske delegacije v mednarodni podkomisiji za razmejitve predložil predsedniku komisije zahtevo, v kateri se zahteva Drava kot meja med Jugoslavijo in Avstrijo. Obenem je izjavil, da je podobna zahteva že predložena tudi poslanski konferenci v Parizu.

+ Razkol fašizma v Italiji. Kakor javljajo iz Trsta, se je zadnje dni pojavil razkol med fašisti v Italiji. Skupina Benito Mussolinija, ustanovitelja fašizma v Italiji, stoji na republikanskem stališču, dočim stoje fašisti iz Trsta, Tremita odločno na konservativnem, monarhističnem stališču. Dali se bo razkol fašizma tudi v resnici izvršil, je še vprašanje.

+ Grki potolčeni od Turkov. »Agence Rapide« poroča, da so bili Grki zopet poraženi od Turkov in da izpraznjujejo Smirno, svoje oporišče ob obali Male Azije.

+ Sapielna demisija je bila sprejeta in so državni podtajnik Dabskemu poverili posle zunanjih zadev. Ta pa te naloge še ni sprejel in je prišla vlada v težak položaj, ker so levičarske stranke izjavile, da jo bodo podpirale le pod pogojem, da Dabski sprejme sebi poverjene posle. Zadnje vesti poročajo, da je kabinet Nitov odstopil.

+ Delavsko gibanje v Čehoslovaki. »Rude Pravo« poroča o novem stavkovnem gibanju med poljedelskimi delavci v Čehoslovaki.

+ V ulsterski parlament je izvoljeno 40 unionistov, 6 nacionalistov in 6 sinfajnovcev.

+ Žrtve zadnjih protiangloških izgre-dov v Egiptu. Kakor poročajo uradno, je bilo pri zadnji vstaji ubitih 15 Evropevcv in 49 domačinov, ranjenih pa 68 Evropevcv in 149 domačinov.

Konstituiranje strokovnega gibanja v Jugoslaviji.

Pod tem naslovom prinašajo belogradske »Socialističke radničke novine« uvodnik, ki kaže, da se je v strokovnem gibanju začela uveljavljati tudi v Srbiji, Hrvaški in Slavoniji, Bosni itd. zdravjeja smer, ki bo edina mogla v resnici jamčiti za to, da se konsolidira strokovno gibanje v Jugoslaviji na res strokovni podlagi, ter da se doseže čim večja edinstvenost in solidarnost v doslej — pravtako kakor v političnem — tudi v strokovnem pogledu razcepljenem delavskem gibanju. Članek opisuje najprej težkoče, ki jih je imelo strokovno gibanje v Srbiji, nato v državi SHS, nato pa pravi: »Ako je politično gibanje delavskega razreda razklano na tri politične stranke, je interes delavskega razreda, da obvaruje edinstvo vsaj v tistih izrazito razrednih organizacijah proletarijata, v katerih proletarijat prav gotovo vrši prvo in osnovno svoje združevanje. Strajk, koalicija, strokovničarstvo, to so drve organizacije delavskega razreda, ki so vznikne kot izraz skupnosti razrednih interesov in delavske solidarnosti.«

Iz vsega članka je razvidno, da se tudi v Srbiji, Hrvaški, Bosni itd. uveljavlja v strokovnem gibanju preokret, ki stremi za tem, da se gibanje postavi na tisto podlago, na kateri stoji danes vse strokovne organizacije v Sloveniji. Mi ta preokret med strokovno organiziranim srbskim in hrvaškim delavstvom pozdravljamo, ker vidimo v njem zblizhanje med proletarijatom in konsolidiranje strokovnega gibanja v vsej Jugoslaviji.

Doslej so bili obnovljeni ti-le Savezi: Savez monopolskih radnika, Savez metalnih radnika. Savez rečnih brodarjev, Savez železničarjev Jugoslavije ter Savez umetnikov in delavcev pri glasbi, drami in operi.

Dnevne vesti.

Conjene naročnike opozarjamo na poštne položnice, ki smo jih danes priložili ter prosimo, da nam naročnino pravočasno vpošljijo. — Uprava »Napreja«.

Pogreb trupla pokojnega dr. Milenka Vesnića, jugoslovanskega poslanika v Franciji, bo na državne stroške v Parizu, naknadno pa se bo uredilo vprašanje prevoza v domovino.

Lahok zaslužek pošto v Ljubljani. V petek 27. maja je bil pri poštne uradu Ljubljana 4 (Sv. Jakob) oddan paket, naslovljen na otok Krk. Službojuči uradnik je paket sprejel, pristojbina je bila K 40.80. Z naslednjim dan je kr. glavna pošta vrnila paket z opombo: Nazaj! Paketni promet še ni odprt! Pa to še ni vse! Poteg tega, da je bila plačana pristojbina za pošiljatev na Krk in bi bilo želeti, da pošta »rukne« za sebe le že vplačani znesek in se z njim tudi zadovolji, je prav »kumštno« računala še 28.— K za dostavitev paketa

LISTEK.

Maksim Gorkij. — Miroslav G.:.

Šestindvajset in ena.

Poema.

Šestindvajset nas je bilo — šestindvajset živih strojev, zaprtih v vlažni, obokani kleti, kjer smo od jutra do večera mesili testo ter delali preste in kolačke. Okna naše kleti so se opirala na jamo prerito pred njimi in obloženo z opeko, že vso zeleno od vlage. Okvirji so bili odzunaj zagrajeni z gosto železno mrežo in solnčna svetloba ni mogla prodreti do nas skozi stekla, pokrita z obilnim prahom. Naš gospodar je zabil okna z železom radi tega, da ne bi mogli dajati njegovega kruha beračem in našim lačnim brezposelnim tovarišem; naš gospodar nas je imenoval goljufe in nas hranil z gniliim drobnom namesto z mesom...

Dušilo nas je v ozki, zidani škatlji pod nizkim in težkim stropom, pokritim s sajami in pajčevinom. Težko in zoprno je bilo življenje med debelimi stenami, polnimi umazanih prog in plesnobe... Vstajali smo ob petih zjutraj, ne da bi se naspali —

in ob šestih z otopelostjo in ravnodušnostjo že pričeli delati preste iz testa, ki so ga zgotovili za nas tovariši medtem, ko smo mi še spali. In celi dan od zjutraj do desetih zvečer jih je nekaj sedole za mizo in razdeljevalo z rokami prožno testo, a drugi so ta čas mesili moko z vodo. In celi dan je zamišljeno in otožno žuborela vrela voda v kotlu, kjer so se kuhale preste in pekarjeva lopata je naglo drgnila po opeki v peči in odmetavala opolzle kuhane kosce testa na vročo opeko. Od jutra do večera so na eni strani peči gorela drva in rdeči blesk plame na je trepetal na steni delavnice, kakor da bi se molče smejal nad nami. Ogromna peč je bila podobna pokvečeni glavi pravilne pošasti — kakor da bi zrasla izpod tal in odprla široko žrelo, polno jarkega ognja. Puhala je v nas vročino in gledala na naše brezkončno delo skozi dve črni lini nad čelom. Te dve lini sta bili kot oči — neusmiljene in ravnodušne oči pošasti. Gledale so nas vedno enako s temnim pogledom, kakor da bi se že naveličali gledati sužnje in prezirale so nas s hladnim prezirom modrosti, ker niso pričakovali od sužnjev nič človeškega.

Dan za dnem smo v prahu in blatu, prinešenem z dvorišča, v zaduhlem prostoru gnetli testo in delali preste ter jih mehčali z našim znojem. Mrzili smo svoje delo z ostro mržnjo; nikoli nismo jedli tega, kar je uhajalo izpod naših rok in smo rajši jedli črn kruh kakor kolačke in preste. Sedeč za dolgo mizo, — eden nasproti drugemu, devet nasproti devetimi — smo cele dolge ure mehanično privzdigovali in premetavali testo z rokami in prsti, in smo se svojemu delu tako privadili, da že nismo nikoli sledili z očmi dviganju rok. In tako pozorno smo si ogledali drug drugega, da je vsakdo izmed nas poznal vse gube na obrazih svojih tovarišev. Govorili nismo o ničemer; privadili smo se temu in ves čas molčali, če se nismo kregali; kajti vselej je vzroka dovolj, da se obregneš ob človeka, zlasti ob tovariša. Pa zmerjali smo se zelo redko — kaj pa naj zakrivi človek, če je polmrtev, če peza trpljenja potlači vsa čuvstva v njem?

Toda molčanje je strašno in mučno le za one, ki so že vse povedali in nimajo govoriti ničesar več; za ljudi pa, ki še niso pričeli govoriti, je molčanje lahko... Včasih smo tudi peli, in naša pesem se je pričela

takole: sredi dela je kdo nenadoma težko vzdihnil kot truden konj in začel peti potihem in vleči pesem, katere žalobno-laskavi motiv vedno olajša in odjemlje breme duši pevčevi. Eden izmed nas poje in mi drugi poslušamo spočetka njegovo samotno pesem, ki gasne in pojenja pod težkim stropom kleti, kot majhen ogenček na stepi v vlažni jesenski noči, kadar visi sivo nebo nad zemljo kot svinčena streha. Potem se pevci pridruži drugi — in že plavata tiho in otožno dva glasova v zaduhli, tesni jami. In nenadoma poprime še nekaj glasov — pesem narašča kot val, postaja vedno bolj mogočna in kot bi razmikala vlažne, težke stene naše zidane ječe...

Vseh šestindvajset poje; močni, davno izurjeni glasovi napolnjujejo delavnico; pesmi je tesno v njej: zaletava se ob kamenite stene, ječi, plaka in napolnjuje srce s tiho boljo, odpira v njem stare rane in vzbuja potrtost... Pevci vzdihujejo globoko in težko. Tupatam kdo nepričakovano pretrga pesem in dolgo posluša, kako pojejo tovariši, in iznova vlija svoj glas v skupni val. Drugi zopet otožno vzdikne: ah! in poje z zaprtimi očmi in morda se mu gost, širok val glasov predstavlja kot ce-

sta, ki vodi daleč, daleč, široka cesta, osvetljena z jarkim solncem in on vidi samega sebe iti po njej...

Plamen v peči vedno in vedno prasketa, vedno in vedno škrablje pekarjeva lopata po opeki, voda klokoče v kotlu in odblesk ognja tudi vedno in vedno trepeče, nemo se smeje. A mi opevamo s tuili besedami svoje topo gorje, težko pobistost živih ljudi, pripravljenih ob solnce, kopnenje sužnjev. Tako smo živeli šestindvajseteri v obokani kleti velike, zidane hiše, in naše življenje je bilo tako zelo težko, kakor da bi bila vsa tri nadstropja te hiše zgrajena naravnost na naših plečih.

A razen pesmi je bilo pri nas še nekaj lepega; nekaj, kar smo ljubili in kar nam je morebiti zamenjalo solnce. V drugem nadstropju naše hiše so stanovale trgovke z zlato vezenino in sredi med njimi je živela šestnajstletna hišna Tania. Vsako jutro je k steklu okenca v vratih naše delavnice prislanjala svoj mali, rožni obrazek z modrimi, veselimi očmi, in zvonki, laskavi glas nam je klical: »Aresantički, dajte mi prest!«

(Dale prih.)

Samostojen, dobro izvežban

KUHAR za kuhanje
• kreme za čevlje •
se takoj sprejme.

Ponudbe z navedbo rodbinskih razmer in zahtevo plače na
Braća Steinitz, Karlovac.

Spedijska tvrdka
LUDOVİK ŠEVAR vd.
na RAKEKU

oskrbljuje točno, nahlitreje vse v spedijsko stroko spadajoče posle, tudi ocarinjene.

Čitajte velezanimivo študijo
Dr. Oto Bauer - Uratnik
Pot k Socijalizmu.

Cena K 2.—

Naroča se v upravi „NAPREJ“.

Ure budilke, n-haiko, verižice, zlatino, srebrnino, očale in poročne prstane
kupite najbolje pri

A. Lečnik,
urar in zlatar,
Celje, Glavni trg št. 4.
Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Št. 1864.

Razglas.

Dne 4. junija 1921 ob 11. uri bo pri gradbeni direkciji za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje, soba št. 3,

ponudbena obravnava

za prevzem adaptacijskih del v podstrežju šent-peterske vojašnice v Ljubljani in blaznice na Studencu.

Podatke, pojasnila in ofertne pripomočke dobivajo interesi med uradnimi urami pri odd. IV b. gradbene direkcije. Ponudbe morajo biti zapečatene, pravilno kolkovane, opremljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni deželni blagajni vadij v znesku 5% ponudne vsote in z izjavo, da ponudnik v celoti sprejme stavbne pogoje. Gradbena direkcija si izrečno pridržuje pravico, da odda dela brez ozira na ponudne svote.

V Ljubljani, dne 25. maja 1921.

Gradbeni direktor:

Ing. Anton Klinar l. r.

ŽAGAR
Konzervne tovarne Vrhnika pri Ljubljani.

za gater na električni pogon se takoj sprejme:

NAZNANILO.

Br. sokolskim društvom naznanjam, da imam v zalogi vse sokolske potrebščine po predpisih Jug. Sokol. Saveza, za člane, članice in ves naraščaj: kroje, telovadne obleke, čevlje itd. Cenik na zahtevo zastoj. Prosim pa br. društva pri vseh naročilih poslati denar naprej.

P. CAPUDER, Vidovdanska cesta št. 2
(prej Radeckega ceste).

F. BRUMAT
LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

„Raznašalca“
zanesljivega za Ljubljano išče uprava „NAPREJ-A“.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Nakupovalna zadruga

za konzumne in produktivne zadruge in zavode

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Aleksandrova ulica št. 5

priporoča svojim članom

nakup najrazličnejšega blaga!

Priporoča se tvrdka
Večletna garancija.

Josip Petelinc,

Ljubljana,

Sv. Petra nasip št. 7.

Popravila se sprejemajo.

edina tovarniška zaloga

živalnih sirovcev v vseh opremlah, material in izvršba predvojna, za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse si-
Večletna garancija steme, igle, olje na drobno in debelo. Večletna garancija!
Ugodni plačilni pogoji.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.